

Marek Rawski
konsultant ds. wychowania
WODN w Skierniewicach

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna **– wskazówki dla wychowawców**

Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej jest jednym z podstawowych zadań szkoły. Od 1 września 2016 r. w zasadach udzielania tej pomocy nastąpiły zmiany. Tak naprawdę to zmiany dotyczą wyłącznie daty wejścia w życie niektórych przepisów rozporządzenia MEN¹, które weszło w życie z dniem 1 września 2015 r. Czego dotyczą zmiany? Proszę zwrócić uwagę na zapisy § 7 ust. 2–6, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2016 r. Przepisy nakazują zatrudnienie dodatkowo nauczycieli wspomagających w przypadku objęcia uczniów kształceniem specjalnym na podstawie orzeczenia wydanego ze względu na autyzm, w tym zespół Aspergera lub niepełnosprawności sprzężone oraz umożliwiają zatrudnienie / za zgodą organu prowadzącego / zatrudnienie specjalistów wspierających nauczycieli w przypadku kształcenia specjalnego uczniów ze względu na inne niż wymienione w ust. 2 § 7 niepełnosprawności, niedostosowanie społeczne lub zagrożenie niedostosowaniem społecznym. Tam też określone są zadania osób wspierających.

Wielu wychowawców potrzebowało wsparcia w zakresie wdrażania nowych przepisów. Dowodem takiego twierdzenia jest bardzo liczny udział nauczycieli wychowawców w szkoleniach z zakresu udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach w porównaniu i inną tematyką szkoleń.

Skąd tak wielkie zainteresowanie wychowawców? Dzieje się tak, ponieważ najczęściej większość zadań oraz koordynację pomocy realizują w szkołach wychowawcy. Rzadko kiedy dyrektorzy szkół wyznaczają inne osoby do tych zadań. Sprawna organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej wymaga od wychowawców dobrej znajomości prawa i odpowiednich umiejętności sporządzania dokumentacji. Jeśli w szkole lub placówce zatrudniony jest pedagog szkolny to w wielu sprawach wspomaga wychowawcę. Jednak w wielu szkołach nie ma pedagoga. Wówczas ogrom zadań spada na barki wychowawcy.

Dobrym pomysłem na wsparcie wychowawców w ich trudnym zadaniu wydaje się być opracowanie szkolnych procedur udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Dlaczego? Przepisy regulujące pomoc psychologiczno-pedagogiczną „rozrzucone” są po różnych aktach prawnych. Wydaje się być zasadnym zebranie wszystkich wymagań i zadań w jednym dokumencie, który jasno i precyzyjnie opisze wszystko to – co, kiedy i jak należy zrobić, aby skutecznie udzielać pomocy uczniom, rodzicom i nauczycielom.

Celem proponowanej procedury jest określenie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom danej szkoły. Pomoc ta ma polegać po pierwsze na rozpoznawaniu potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych uczniów, a następnie na zaspokajaniu tych potrzeb. Pomoc kierujemy równoległe do uczniów, rodziców i nauczycieli. Przy czym rodzicom i nauczycielom udzielamy wsparcia w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i dydaktycznych a także w rozwijaniu ich umiejętności wychowawczych pozwalających zwiększyć efektywność pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Oczywiście korzystanie z takiej pomocy jest dobrowolne i nieodpłatne.

Podstawowym aktem prawnym regulującym pomoc psychologiczno-pedagogiczną jest Rozporządzenie² MEN z 2013 r. Wspomniane rozporządzenie określa ogólne zasady udzielania pomocy pp i ogólne zasady jej organizacji. Opracowanie szkolnej procedury /czy jak niektórzy proponują szkolnych zasad/ uzupełnia

---

¹ Rozporządzenie MEN z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. poz. 1113).

² Rozporządzenie MEN z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. poz. 532).

i precyzuje szczegóły dotyczące kolejnych działań podejmowanych dla wsparcia adresatów pomocy. W szkołach, w których nie opracowano i nie wprowadzono takich procedur panuje pewna dowolność. Mam na myśli sposób dokumentowania udzielanej uczniom i rodzicom pomocy. Rozporządzenie nie zawiera bowiem załączników, które zapewniłyby jednolitość opracowywanych dokumentów. Podaje natomiast zbiór informacji, które dany dokument ma zawierać. W procedurze dokładnie ustala się, kto, kiedy i w jaki sposób planuje, koordynuje i dokumentuje pomoc psychologiczno-pedagogiczną udzielaną na terenie szkoły czy placówki, kto, kiedy i na jakich zasadach przechowuje i udostępnia dokumentację zainteresowanym stronom. Ustala się warunki organizacji dodatkowych zajęć, ich formy i wymiar czasowy. Wymienia się zadania dyrektora, wychowawcy, nauczycieli i specjalistów. Ustala się prawa i obowiązki rodziców w procesie udzielania pomocy. Uczniom posiadającym opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej o potrzebie dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb i możliwości psychofizycznych opracowuje się Plan Działań Wspierających /PDW/. Uczniowi posiadającemu orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego opracowuje się indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny /IPET/ zgodnie z rozporządzeniem MEN³.

Jeśli nie mamy w szkole odpowiedniej procedury. To zadajmy sobie pytanie: Czy każdy wychowawca ma oddzielnie tworzyć dokumentację według własnego pomysłu? Sposobem na ujednoczenie postępowania i dokumentowania pracy szkoły w tym obszarze jest opracowanie szkolnej procedury, która zawiera między innymi w formie załączników wzory sporządzanych dokumentów. Mam tu na myśli wzory np.: powiadomienie rodziców o potrzebie objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną, zgodę rodziców /oświadczenie skierowane do dyrektora szkoły/ na objęcie ucznia pomocą psychologiczno pedagogiczną /zawierającą informację o sposobach, formach, okresie trwania planowanej pomocy i wymiarze czasowym i pouczenie o możliwości nie wyrażenia zgody/, zawiadomienie o celu i terminie zabrania zespołu wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia /z informacją o prawie rodziców do udziału w tym zebraniu/.

Przykładowa struktura procedury szkolnej udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej może być następująca /propozycja/:

1. Podstawa prawna udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole.
2. Zasady organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
3. Formy udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
4. Procedura organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
5. Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.
6. Zadania specjalistów realizujących pomoc psychologiczno-pedagogiczną.
  - zadania pedagoga
  - zadania psychologa
  - zadania terapeuty pedagogicznego
  - zadania logopedy
  - itp.
7. Załączniki/wzory obowiązujących dokumentów/dokumentów

Obowiązek wspierania uczniów, nauczycieli i rodziców w rozwoju nakłada na szkoły państwo⁴.

---

³ Rozporządzenie MEN z dnia 24 lipca 2015 r., op. cit.

⁴ Rozporządzenie MEN z dnia 6 sierpnia 2015 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek (Dz. U. poz. 1214).

Wymagania w zakresie ww. wsparcia sformułowane są następująco:

II. WYMAGANIA WOBEC SZKÓŁ PODSTAWOWYCH, GIMNAZJÓW, SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH, SZKÓŁ ARTYSTYCZNYCH, PLACÓWEK KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO, PLACÓWEK KSZTAŁCENIA PRAKTYCZNEGO ORAZ OŚRODKÓW DOKSZTAŁCANIA I DOSKONALENIA ZAWODOWEGO⁵

Wymaganie 6. Szkoła lub placówka.

Charakterystyka wymagania na poziomie podstawowym

W szkole lub placówce rozpoznaje się możliwości psychofizyczne i potrzeby rozwojowe, sposoby uczenia się oraz sytuację społeczną każdego ucznia. Zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i specjalistyczne organizowane dla uczniów wymagających szczególnego wsparcia w rozwoju lub pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz zajęcia rewalidacyjne dla uczniów niepełnosprawnych są odpowiednie do rozpoznanych potrzeb każdego ucznia.

Charakterystyka wymagania na poziomie wysokim

W szkole lub placówce są prowadzone działania uwzględniające indywidualizację procesu edukacji w odniesieniu do każdego ucznia. Szkoła lub placówka pomaga przezwyciężyć trudności ucznia wynikające z jego sytuacji społecznej. W opinii rodziców i uczniów wsparcie otrzymane w szkole lub placówce odpowiada ich potrzebom.

W zakresie rozpoznawania przez nauczycieli wychowawców możliwości psychofizycznych i potrzeb rozwojowych uczniów proponuję zestaw odpowiednich narzędzi diagnostycznych. Instytut Badań Edukacyjnych „Entuzjaści Edukacji”⁶ udostępnia na swoich stronach „Niezbędnik Dobrego Nauczyciela” pod redakcją prof. dr hab. Anny Izabeli Brzezińskiej. Seria IV. Monitorowanie rozwoju w okresie dzieciństwa i dorastania. Skrzynki z Narzędziami. Pakiety takich narzędzi w formie elektronicznej są ogólnie dostępne i bezpłatne na stronie:

<http://eduentuzjasci.pl/dziecko-nastolatek/index.php?n=skrzynki-4>

Polecam również wychowawcom strony internetowe, które mogą być pomocne w obszarze udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej:

- http://pedagog szkolny.pl/viewpage.php?page_id=10
- <https://www.ore.edu.pl/materiay-do-pobrania-41018/category/73-pomoc-psychologiczno-pedagogiczna-krok-po-kroku>

Podane przeze mnie wskazówki dla wychowawców mają na celu wsparcie ich ciężkiej i odpowiedzialnej pracy. To wychowawcy są odpowiedzialni za rozpoznawanie potrzeb, planowanie, organizowanie i **koordynowanie** pomocy udzielanej swoim wychowankom. Wielka rola wychowawców polega też na zachęcaniu rodziców do współpracy, proponowanie im wsparcia i wspieranie ich w pokonywaniu problemów. Bez zgody rodziców przecież nie można realizować pomocy. Należy więc utrzymywać z rodzicami pozytywne relacje, budować zaufanie i efektywnie ich wspierać. Przedstawienie rodzicom i zaakceptowanie przez nich opracowanej procedury udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole powinno przekonać, że szkoła ma plan, wie co robi i chce rzeczywistej pomocy i współpracy.

---

⁵ Tamże.

⁶ Instytut Badań Edukacyjnych (IBE) jest placówką badawczą prowadzącą interdyscyplinarne badania naukowe nad funkcjonowaniem i efektywnością systemu edukacji w Polsce. Instytut uczestniczy w krajowych i międzynarodowych projektach badawczych, przygotowuje raporty, sporządza ekspertyzy oraz pełni funkcje doradcze. Od 1 października 2010 r. Instytut zgodnie z Ustawą o instytutach badawczych z dnia 30 kwietnia 2010 r. (Dz. U. Nr 96, poz. 618) przyjął formę instytutu badawczego. Funkcjonuje pod nadzorem Ministra Edukacji Narodowej.

Przykładowy załącznik do Procedury Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej

....., dn. ....

Informacja dla rodziców

Na podstawie Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach informuję, że uczniowi:

Ustalono następujące formy pomocy:

Formy pomocy	Wymiar godzin	Czas trwania
Zajęcia rozwijające uzdolnienia z		
Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z		
Zajęcia specjalistyczne: zajęcia logopedyczne, korekcyjno-kompensacyjne, socjoterapeutyczne, inne		
Porady u Konsultacje u		
Warsztaty temat:		

Data i podpis dyrektora

_____

Pouczenie

Informuję, że Pan/Pani ma prawo do niewyrażenia zgody na objęcie ucznia ustalonymi formami pomocy. W razie podjęcia decyzji o niewyrażeniu zgody na objęcie ucznia ustaloną/ustalonymi formą/formami pomocy proszę o niezwłoczne, pisemne poinformowanie o tym fakcie Dyrektora Szkoły.